



AUTORINIŲ TEISIŲ ĮTAKA DIZAINO KŪRYBINEI VEIKLAI

Liveta Duliebaitė, dr. Jūratė Tutlytė (vadovas)

Kauno Kolegija, Menų ir ugdymo fakultetas, Menų akademija



Adresas: A. Mackevičiaus g. 27, Kaunas 44259
E. puslapis: <https://www.kaunokolegija.lt/>
E. paštas: liveta.dul179@go.kauko.lt
Telefono nr.: +370 60905361
Tyrimų kryptis (-ys): V003 Dizainas

Tyrimo tikslas. Išsiaiškinti, kokią įtaką autorinės teisės turi dizaineriams, jų kūrybinei veiklai.

Tyrimo metodai. Literatūros, dokumentų, kitų informacinių šaltinių analizė.

Rezultatai ir / arba išvados. Lietuvoje dizainas gali būti saugomas autorių teisės, net jei nėra registruotas. Pagal profesinį dizainerių elgesio kodeksą, dizaineris turi veikti taip, kad nepažeistų autorių teisių. Pavyzdžiui, savo darbuose turi pateikti tai, ką sukūrė pats ar teisėtai gavo iš kitų asmenų – šriftų, nuotraukų licencijas ir kt. Dažnai pasitaiko atvėju, kai fotografų kūriniai dizainuose ar kūriniuose naudojami be autorių sutikimo arba nenurodant autorystės. Taip pat buvo nagrinėta situacija, kai latviški „Laima“ saldainiai papuošė pakuotes lietuviška simbolika, tačiau buvo pastebėta, jog vaizduoti grafiniai elementai buvo žymios iliustratorės Kotrynos Žukauskaitės kūryba. Įmonė kaltinimus neigė, nes viena iš kūrybinių agentūrų pasiūlė tokį dizainą, o jie nežinojo, jog darbas buvo kopijuotas ar įkvėptas iliustratorės. Laikantis autorių teisių įstatymų, naują dizainą sukurti sudėtinga, nes rinkoje yra daug panašių dizainų ir ką nors naujo sukurti yra sunku, todėl originalumas yra vienas iš pagrindinių kūrimo iššūkių. Kūrybiniame procese gali būti interpretuojami kitų dizainerių darbai, idėjos, dėl to darbai gali būti laikomi kopija, todėl svarbu, kad dizaineriai būtų informuoti apie autorines teises ir kaip jų nepažeisti, nenukentėti patiems.

Originalumas ir / arba praktinis reikšmingumas. Siekiant sumažinti autorių teisių pažeidimo problemą, siūloma daryti atmintinę dizaineriams apie autorines teises, Lietuvos organizacijas bei įstaigas ginančias jas, dažniausiai pasitaikančius pažeidimus. Pavyzdys - 1-2 pav.

Reikšminiai žodžiai: autorinės teisės, dizaineriai, dizainerių elgesio kodeksas, autorius, kopijavimas, pažeidimai.



1 pav. Atmintinė dizaineriams. Galas. Liveta Duliebaitytė. 2024 m.



2 pav. Atmintinė dizaineriams. Vidus. Liveta Duliebaitytė. 2024 m.